Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Zitting 1980–1981

16 695 Nieuwe regels met betrekking tot het brandweerwezen (Brandweerwet)

Nr. 5

MEMORIE VAN TOELICHTING

Algemeen

Paragraaf 1. Inleiding

Nota Hulpverlening bij ongevallen en rampen

In de Nota Hulpverlening bij ongevallen en rampen 1975 (Tweede Kamer, zitting 1974–1975, 13 263) is als meest ingrijpende wijziging op het gebied van de brandweer neergelegd, dat de zorg voor de organisatie en het beheer van de brandweer naar het «gewestelijk bestuur» moet worden overgebracht, dit omdat de brandweer – aangewezen als de kern van de organisatie voor het bestrijden van rampen en het verlenen van hulp in vredestijd – in groter verband georganiseerd zou moeten zijn.

Daar het tot stand komen van gewesten – in de Nota Hulpverlening werd uitgegaan van het kort tevoren ontwikkelde gewestelijk bestuursmodel – nog geruime tijd zou kunnen vergen en de regionalisatie van de brandweer daarop niet zou mogen wachten, werd aangekondigd, dat reeds in de overgangsfase (lopend tot het tijdstip van de totstandkoming van gewesten) de regionalisatie van rijkswege financieel zou worden gestimuleerd en dat vervolgens zo spoedig mogelijk aan de regiovorming een wettelijke basis zou worden gegeven.

De regionalisatie van de brandweer is inmiddels belangrijk gevorderd, mede dank zij de op 4 oktober 1976 vastgestelde Interimregeling rijksbijdragen regionale brandweren. Thans zijn ruim 40 van de ongeveer 50 te verwachten gemeenschappelijke regelingen tussen gemeenten inzake de brandweer als regionale brandweer in de zin van de Interimregeling erkend en ontvangen zij uit dien hoofde een rijksbijdrage.

Wetsontwerp tot vaststelling van nieuwe regels betreffende het brandweerwezen

Het gelijktijdig met dit ontwerp ingediende wetsontwerp tot vaststelling van nieuwe regels betreffende het brandweerwezen – verder in deze memorie te noemen: wetsontwerp I – geeft een wettelijke vorm aan de brandweerregio's, zoals in de Nota Hulpverlening in het vooruitzicht gesteld was. Het bevat tevens een regeling voor het verlenen van interregionale bijstand en maakt bepaalde maatregelen mogelijk, vereist om de brandweer in staat te stellen de haar toegedachte eigen verantwoordelijkheid – binnen het geheel van de organisatie van de oorlogsrampbestrijding – voor de bestrijding van branden die het gevolg zijn van oorlogshandelingen goed te vervullen. Daarnaast hebben ontwikkelingen die zich sinds de totstandkoming van de Brandweerwet op verschillende onderdelen van de brandweerzorg hebben voltrokken hun weerslag in het ontwerp gevonden.

Ontwerp van Wet reorganisatie binnenlands bestuur

De in de Nota Hulpverlening schetsmatig en bovendien speciaal met het oog op het optreden bij ongevallen en rampen weergegeven structuur van de brandweer was voor de «eindsituatie» aanvankelijk uitgewerkt in het ontwerp van Wet reorganisatie binnenlands bestuur (Tweede Kamer, zitting 1976–1977, 14322). Daarin was, omdat het gewestelijk model inmiddels was verlaten, sprake van overgang van de verantwoordelijkheid naar het provinciaal bestuur. Enerzijds ging het ontwerp verder dan de Nota Hulpverlening door ook belangrijke onderdelen van de brandweer*taak* van de gemeenten op de provincie te doen overgaan: ook de primaire verantwoordelijkheid voor de preventieve brandweerzorg zou op het provinciaal bestuur moeten overgaan. Bovendien zou de Commissaris der Koningin het opperbevel bij brand, dat in beginsel bij de burgemeester berust, bij branden «die of welker gevolgen zich over meer dan een gemeente uitstrekken, dan wel dreigen te gaan uitstrekken» kunnen regelen. Anderzijds echter voorzag het ontwerp in een (mogelijke) inschakeling van de gemeenten door de provincie met name ook op het terrein van de organisatie en het beheer. Hiertoe werd bepaald dat bij de voorbereiding van de (dan provinciale) verordening ter zake, het provinciaal bestuur overleg zou plegen met de gemeentebesturen en dat bij die verordening provinciale staten, voor zover een goede brandweerzorg dit zou toelaten, de medewerking zouden inroepen van de besturen der gemeenten in de uitvoering daarvan.

In het ontwerp van Wet reorganisatie binnenlands bestuur werd de gedachte van de Nota Hulpverlening over de structuur van het brandweerwezen in de eindfase aangegeven door middel van wijziging van bepalingen van de geldende gemeentewet en Brandweerwet. De desbetreffende gedeelten van dit wetsontwerp (Artikel II onder E, F – gedeeltelijk –, G, Artikel III, onder 5, en Artikel V) zijn onlangs, in verband met het vervallen van de negatieve lijst en de wens van de Kamer de op die lijst voorkomende onderwerpen, waar nodig, regeling te doen vinden in bijzondere wetgeving, bij de tweede nota van wijziging op het ontwerp van Wet reorganisatie binnenlands bestuur (kamerstuk 14322, nr. 29) ingetrokken. Ik moge hier verwijzen naar de memorie van antwoord op genoemd wetsontwerp (kamerstuk 14322, nr. 28), waarin ik uitgebreid mijn gedachten hieromtrent heb uiteengezet. Het indienen van wetsontwerp II, dat in aangepaste vorm de functie vervult van bovenvermelde onderdelen van het ontwerp van Wet reorganisatie binnenlands bestuur, strookt volledig met deze gedachtengang.

«Provincialisering» van de brandweer

De redenen, waarom de verantwoordelijkheid voor organisatie en beheer van de brandweer in de wat verder liggende toekomst aan de provincies moet worden toevertrouwd, kunnen als volgt worden aangegeven.

De structuur, neergelegd in wetsontwerp I, kan slechts voor een overgangsfase dienen. Een het gehele land bestrijkend stelsel van gemeenschappelijke regelingen, waarbinnen belangrijke onderdelen van de brandweerzorg worden behartigd, is naar mijn mening slechts als een tijdelijke oplossing aanvaardbaar. De bezwaren, welke uit bestuurlijk en democratisch oogpunt bestaan tegen een gemeenschappelijke regeling, zijn alleen al reden, dat ik het niet juist acht een structuur in het leven te roepen, waarin een belang uitsluitend en blijvend intergemeentelijk wordt geregeld. Daarbij komt dat voor een andere hulpverleningsorganisatie (politie) de plannen – in ieder geval voor wat betreft de verantwoordelijkheid voor de organisatie en het beheer – wél, of beter ook, inhouden dat het provinciaal bestuur een sleutelrol zal vervullen. Ik ben daarom van mening dat ook als de bestaande provinciegrenzen gehandhaafd zouden worden de verantwoordelijkheid voor de organisatie en het beheer van de brandweer uiteindelijk bij het provinciaal bestuur zal moeten berusten. Indien men enerzijds (tendensen naar) een vierde bestuurslaag afwijst (zie boven) en anderzijds schaalvergroting onvermijdelijk acht, is dit onontkoombaar. Provincialisering van de brandweer levert bovendien het voordeel op dat het provinciaal bestuur bij het opstellen van de provinciale verordening, bedoeld in artikel 1, derde lid, rekening kan houden met gevaarssituaties van onderscheiden aard binnen de

provincie. Zo kan de organisatie van de brandweer voor een sterk risicodragend gebied strakker zijn dan voor een deel van de provincie, waar de gevaren minder groot zijn.

Gelijktijdige indiening van twee ontwerpen

Ik hecht er aan mijn voorstellen betreffende de structuur van de brandweer in de overgangsfase en die in de eindfase te zamen aan de Staten-Generaal voor te leggen.

Indiening van wetsontwerp I en wetsontwerp II in één pakket biedt de mogelijkheid de kernbeslissingen ten aanzien van de brandweerwetgeving gelijktijdig te nemen. Het is zaak te vermijden dat binnen relatief korte tijd tweemaal een veelomvattende wijziging van de brandweerwetgeving aan de orde zou moeten worden gesteld. Nu reeds thans over de eindsituatie concrete gedachten bestaan, is er alle reden om van een dergelijk ondoorzichtig en tijdrovend beleid af te zien.

Nu besloten is tot een gefaseerde aanpak van de provinciale herindeling dient, tenzij daarmee om, hier ontbrekende, zeer dringende redenen niet zou kunnen worden gewacht, geen overdracht van taken en wat daarmee verband houdt aan de huidige provincies plaats te vinden. De tweemalige wijziging in de organisatie, die dit binnen betrekkelijk korte tijd in grote delen van het land zou inhouden, zou zowel voor de ambtenaren en de bestuurders als voor een goede taakvervulling nauwelijks te aanvaarden moeilijkheden opleveren. Daarom zal gewacht moeten worden totdat in ieder geval de concrete herindelingsplannen die er nu zijn met betrekking tot de provincies Zuid-Holland en Overijssel/Gelderland verwezenlijkt zijn. Wanneer de nieuwe provincies werkelijk bestaan en voor de overneming van taken gereed zijn, kan de overdracht van onderdelen van de brandweerzorg plaatsvinden volgens hetzelfde algemene stramien als die van andere taken. Dan is ook het moment gekomen om de verantwoordelijkheid voor organisatie en beheer van de brandweer aan de overige provincies op te dragen.

Samengevat kan het volgende gesteld worden:

– intergemeentelijke regionale brandweren zijn slechts als tijdelijke oplossing aanvaardbaar;

– de verantwoordelijkheid voor de organisatie en het beheer dient over te gaan naar het provinciaal bestuur;

– die overgang kan in de nabije toekomst nog niet in de plaats treden van een regeling inzake de regionale brandweren, zoals neergelegd in wetsontwerp I;

– de behandeling van de wijziging van de brandweerwetgeving dient, zowel voor zover deze de regionale fase als voor zover zij de provinciale fase betreffen, gelijktijdig te geschieden.

Op grond van deze overwegingen is besloten tot indiening van het voorliggende wetsontwerp (wetsontwerp II), dat de eindsituatie doet ontstaan.

Gelijktijdig met het concept van wetsontwerp I is wetsontwerp II – eveneens als concept-ontwerp – voorgelegd aan de adviesinstanties, die in de memorie van toelichting bij ontwerp I genoemd zijn. De reacties op de geschetste oplossing voor de structuur van de brandweer in de eindfase zijn overwegend negatief. Ik meen niettemin, dat de boven gegeven argumentatie voldoende aanleiding biedt om het voorstel voor de eindfase bij de Staten-Generaal aanhangig te doen maken.

Hoofdpunten

Wetsontwerp II houdt, zoals gezegd, wijzigingen in van wetsontwerp I die te zijner tijd de eindsituatie moeten doen ontstaan. Het vervult daarmee, in aangepaste vorm, de functie van de meergenoemde onderdelen van het ontwerp van Wet reorganisatie binnenlands bestuur, die bij de tweede nota van wijzigingen op dat ontwerp zijn ingetrokken. Reeds hier kan erop worden gewezen dat het voorliggende ontwerp in verschillende opzichten minder ver gaat dan het zo juist genoemde wetsontwerp beoogde. Het zwaartepunt van de brandweerzorg blijft bij de gemeente berusten, in die zin dat de in de gemeente dienstdoende brandweer haar taak onder gezag van het gemeentebestuur zal verrichten (artikel 4, tweede lid). Daarnaast zal het ge-

meentebestuur in belangrijke mate betrokken zijn bij de «bemanning» van het plaatselijk korps, dat is het onderdeel van de provinciale brandweer dat in iedere gemeente aanwezig zal zijn. De commandant van dit korps en zijn plaatsvervanger worden aangesteld na overleg met het gemeentebestuur, terwijl de vrijwilligers worden aangesteld op voordracht van het bestuur van de gemeente, waarin zij woonachtig zijn (artikel 3).

Naar mijn stellige overtuiging zal aldus de band, die tussen deze voor een goede brandweerzorg onmisbare burgers en de lokale gemeenschap bestaat, onverkort gehandhaafd blijven. Immers, niet alleen zal geen vrijwilliger aangesteld worden zonder dat het bestuur van zijn eigen gemeente daarachter staat, maar bovendien is het uitgangspunt dat de vrijwilligers uitsluitend in het korps van die eigen gemeente worden opgenomen. Ten slotte mag worden aangenomen dat de bestaande grote mate van inspraak vanuit het korps zelf, waarmee thans in het algemeen de aanstelling van vrijwilligers gepaard gaat, gehandhaafd zal blijven. Gezien een en ander staat naar mijn mening wel vast dat de organisatorische veranderingen waarin het ontwerp voorziet, de werksituatie van de vrijwilligers niet of nauwelijks zullen beïnvloeden: zij blijven, behoudens bij ook nu al voorkomende gevallen van bijstandsverlening, opereren onder de leiding van een «eigen» plaatselijk commandant en onder verantwoordelijkheid van het bestuur van de gemeente waarin zij wonen. Ik vertrouw dat onder deze omstandigheden de vrijwillige inzet van de brandweerman als element van burgerzin ten volle tot zijn recht zal blijven komen en dat ook in de toekomst op de medewerking van vrijwilligers, zonder wie in grote gedeelten van het land een goede uitvoering van de brandweertaak ondenkbaar zou zijn, gerekend zal kunnen worden.

Gevolgen inwerkingtreding

Ten slotte moet nog een enkele opmerking worden gemaakt over de gevolgen, die te zijner tijd aan de inwerkingtreding van de wet zullen zijn verbonden.

In de eerste plaats wordt erop gewezen dat getracht is om de verschillen in de structuur van het brandweerwezen, die in de regionale fase en in de eindsituatie op grond van de wettelijke bepalingen zullen moeten bestaan, zoveel mogelijk te beperken. Daarnaast zal het van belang zijn dat er bij de uitvoering van die bepalingen van de wet voor de regionale fase die de organisatie van de brandweer en in het bijzonder de regionale brandweer betreffen, waar dat kan rekening gehouden wordt met de wijzigingen die zullen komen.

De tweede opmerking betreft het feit dat het voorliggende wetsontwerp geen overgangsbepalingen bevat ter regeling van de gevolgen van de invoering van de wet. De redenen hiervoor zijn de volgende. Voordat de wet voor de eindfase in werking zal treden, zal de wet voor de regionale fase, die de huidige Brandweerwet zal vervangen, gedurende een aantal jaren van kracht zijn. De situatie die door het hanteren van deze wet zal ontstaan, zal het uitgangspunt moeten vormen bij het ontwerpen van overgangsbepalingen voor de inwerkingtreding van de wet voor de eindfase. Het is niet mogelijk reeds nu dergelijke bepalingen te formuleren: nu kan immers nog geen rekening worden gehouden met de ontwikkelingen die zich zullen voordoen onder de vigeur van de wet voor de regionale fase. Daarnaast kan in dit verband worden vermeld dat in het kader van een gefaseerde invoering van de reorganisatie van het binnenlands bestuur overgangsbepalingen zullen worden ontworpen die een nuttige richtlijn kunnen vormen voor het maken van een regeling voor de overgang van de brandweer naar de provincies.

Wellicht ten overvloede wordt nog opgemerkt dat in de overgangsregeling de gevolgen voor het personeel van de brandweer bijzondere aandacht zullen krijgen. Bij de voorbereiding van de regeling zullen in ieder geval tijdig vertegenwoordigers van het (brandweer)personeel worden betrokken. Dit zal kunnen gebeuren in het kader van het georganiseerd overleg, waarvoor artikel 14, derde lid, van ontwerp I de basis legt.

Paragraaf 2. Hoofdlijnen

In de inleiding is reeds uitvoerig ingegaan op de noodzaak om te gelegener tijd de verantwoordelijkheid voor de organisatie en het beheer van de brandweer op de provincie te doen overgaan. Daarbij is ook aan de orde geweest waarom in verband daarmee dit wetsontwerp, dat (in het bijzonder) voorziet in wijziging van de nieuwe Brandweerwet, wordt ingediend. Op deze plaats wordt daarom volstaan met een beschrijving van de inhoud van de belangrijkste onderdelen van die wijziging en de gedachten die eraan ten grondslag liggen.

Het ontwerp geeft in onderdeel A, onder 1°, elf nieuwe artikelen die de bepalingen van de wet voor de regionale fase die rechtstreeks de brandweer als organisatie betreffen (uitgezonderd artikel 14) moeten vervangen. De overige onderdelen, uitgezonderd onderdeel B, onder 2°, bevatten vrijwel uitsluitend technische aanpassingen die rechtstreeks verband houden met de verschuiving van taken en bevoegdheden en het verdwijnen van de regionale brandweren, waarin onderdeel A, onder 1°, voorziet.

Belangrijkste uitgangspunten

Het nieuwe stelsel van de wet is gebaseerd op de volgende gedachten:

1. De verantwoordelijkheid voor de organisatie en het beheer van de brandweer berust bij de provincie.
2. De verantwoordelijkheid voor de behartiging van de brandweertaak berust bij het gemeentebestuur.
3. Het gemeentebestuur kan daartoe in de eerste plaats beschikken over het plaatselijke brandweerkorps dat in iedere gemeente aanwezig moet zijn.
4. In de tweede plaats kan het voor bijzondere voorzieningen beschikken over het zwaarder toegeruste korps, aanwezig in een der gemeenten van de regio («centrumgemeente»), dat diezelfde functie eveneens vervult voor andere gemeenten in de betrokken regio.
5. Ten slotte kan worden beschikt over de korpsen uit andere gemeenten, die volgens een door provinciale staten vast te stellen bijstandsregeling moeten assisteren, en in bijzondere gevallen over bijstand uit andere provincies (voor zover dat niet op vrijwillige basis gebeurt), in vredestijd beperkt tot het «oorlogsmaterieel met bemanning».
6. Gezien het bijzondere belang dat de gemeentebesturen voor hun taakuitoefening hebben bij een goede provinciale brandweer, is een veelvuldig en veelomvattend overleg tussen hen en het provinciaal bestuur noodzakelijk. Om diezelfde reden wordt het gemeentebestuur zo intensief mogelijk bij het aanstellingsbeleid betrokken, in het bijzonder voor zover het de vrijwilligers betreft.

Verantwoordelijkheid gemeentebestuur

De belangrijkste afwijking ten opzichte van de «eindsituatie» zoals die bij de opstelling van het ontwerp van Wet reorganisatie binnenlands bestuur voor ogen stond, ligt uiteraard in punt 2. Naar mijn mening kan van de ver gaande overdracht van verantwoordelijkheden in het uitvoerende vlak, waarvan dit ontwerp uitging – slechts het opperbevel bij brand zou in beginsel bij de burgemeester blijven – worden afgezien. Door organisatie en beheer te scheiden van uitvoering ontstaat een situatie die in zekere zin vergelijkbaar is met die in gemeenten met rijkspolitie waar voor de handhaving van de openbare orde een apparaat dat niet door de gemeente zelf wordt georganiseerd en beheerd, onder het bevel van de burgemeester staat. Met nadruk «in zekere zin», want de invloed van het gemeentebestuur op de organisatie en het beheer van dit apparaat zal hier aanzienlijk zijn; men zie met name de artikelen 2, eerste lid, 3, 5 en 6.

De situatie nu, die in de eindfase ten aanzien van de zorg voor de uitvoering van de brandweertaak en de zeggenschap over de brandweer zal bestaan, is in hoofdlijnen de volgende. De verantwoordelijkheid voor de behartiging van de brandweertaak berust bij het gemeentebestuur: artikel 4, tweede lid, bepaalt dat de in de gemeente dienstdoende brandweer haar taak verricht onder gezag van het gemeentebestuur. Voor wat betreft de repressieve

brandweertaak is dit de burgemeester (artikel 222 gemeentewet), overigens zal dit het college van burgemeester en wethouders zijn. Het beheer van de brandweer en de zorg voor een doelmatige en doeltreffende taakuitvoering door de brandweer worden in het eerste lid van artikel 4 opgedragen aan de Commissaris der Koningin. Hiermee wordt bedoeld de zorg voor de aanwezigheid van een goed toegerust apparaat, dat zo is opgeleid en geïnstrueerd dat het zijn taak naar behoren zal kunnen vervullen. Behalve bij artikel 2 van zijn Instructie wordt zo aangesloten bij de positie die de Commissaris elders in de wetgeving wordt toegedacht, ten aanzien van enerzijds de brandweer (artikelen 8 en 9, eerste lid, van de Brandweerwet, artikel 222 van de gemeentewet), anderzijds ook andere organisaties die (mede) op het terrein van de hulpverlening een taak hebben (bij voorbeeld politie), en ten slotte ook bij zijn toekomstige positie op het gebied van de hulpverlening bij ongevallen en rampen (de Rampenwet). De desbetreffende wetgeving is thans nog grotendeels in voorbereiding; de doelstelling is echter dat zij op het moment van inwerkingtreding van deze wet van kracht zal zijn. Mede gezien het intensieve algemene overleg en de procedurele waarborgen waarmee de totstandkoming van de belangrijkste besluiten van het provinciaal bestuur worden omgeven, zal zo een alleszins werkbare situatie kunnen ontstaan.

Over die procedurele waarborgen kan het volgende worden opgemerkt. In de eerste plaats moeten provinciale staten bij de voorbereiding van hun besluit bedoeld in artikel 1, tweede lid, en van de verordening inzake de organisatie, het beheer en de taak van de brandweer en de bijstandsverlening tussen de plaatselijke korpsen de gemeenteraden en de burgemeesters in de gelegenheid stellen hun mening kenbaar te maken. Voorts moeten zij de vastgestelde verordening aan de raden en de burgemeesters toezenden, die daartegen bezwaren kunnen indienen. Als vervolgens de vastgestelde verordening, die goedkeuring van de Kroon behoeft, aan de Minister van Binnenlandse Zaken wordt ingezonden, sturen provinciale staten de eventueel ingediende bezwaren en hun overwegingen daaromtrent mee. Als inderdaad bezwaren zijn ingediend, beslist de Kroon omtrent goedkeuring niet dan nadat de Raad van State, Afdeling voor de geschillen van bestuur, is gehoord.

Met het oog op het overleg is er voorts in elke brandweerregio een regionale brandweercommissie, waarvan voor elke gemeente uit die regio een lid van het college van burgemeester en wethouders deel uitmaakt. Door deze commissie wordt overlegd over de organisatie, het beheer en de omvang en uitvoering van de taak van de brandweer, en wordt, op verzoek van het provinciaal bestuur of uit eigen beweging, daarover aan dit bestuur advies uitgebracht.

Ten slotte is er in elke provincie een provinciale brandweercommissie. Deze wordt gevormd door telkens drie leden van elke regionale commissie; de Commissaris der Koningin is voorzitter. Deze provinciale commissie heeft tot taak overleg te voeren over de adviezen die door de regionale commissie(s) zijn uitgebracht.

Ik meen dat door deze overlegstructuren op ieder niveau de onderwerpen die daar van belang zijn tussen gemeente(n) en provincie aan de orde kunnen komen. Bovendien zijn er door de taakomschrijving van de provinciale commissie garanties dat geen maatregelen in de ene regio genomen zullen worden zonder dat de belangen van andere regio's eveneens tot hun recht kunnen komen.

ARTIKELEN

Onderdeel A

Artikel 1

Terwijl het in de regionale fase niet volstrekt uitgesloten zal zijn dat in een gemeente een eigen brandweer ontbreekt, zal in de eindsituatie in iedere gemeente een plaatselijk korps aanwezig zijn. De reden hiervoor is in de eerste

plaats gelegen in de verwachting dat er op het moment dat de voorgestelde eindsituatie werkelijkheid zal zijn nauwelijks meer gemeenten zullen bestaan met een inwonertal op oppervlakte, zo gering, dat geheel met het inroepen van de hulp van het korps van een buurgemeente kan worden volstaan.

De tweede reden is dat er een wezenlijk verschil bestaat tussen de situatie dat een gemeente, in eerste instantie, zelf beslist over «uitbesteding» van de brandweer, en die waarin de provincie de organisatie van de brandweer bepaalt: een wettelijke garantie van een plaatselijk korps in elke gemeente is dan van wezenlijk belang.

De woorden «in beginsel» voor «toereikend» (de tweede volzin van het eerste lid) hebben geen andere betekenis dan aan te geven dat voor bepaalde onderdelen van de brandweertaak een beroep zal moeten worden gedaan op het korps dat in de «centrumgemeente» aanwezig is. Daarbij zal het uiteraard om meer specialistische zaken gaan waarvoor deskundigheid of materieel nodig is waarvan de aanwezigheid in elke gemeente minder verantwoord zou zijn (bij voorbeeld een brandpreventie-officier, een schuimbluswagen). Met andere woorden, het zal met name die onderdelen betreffen, waarmee eerder de regionale brandweer zal zijn belast. Zeker als in de regionale fase een zelfde deskundigheid in één bepaalde gemeente wordt geconcentreerd – dat ligt om praktische redenen voor de hand – zal zo te zijner tijd de overgang op de eindsituatie eenvoudiger zijn.

Artikel 2

Het vereiste van goedkeuring door de Kroon van de provinciale verordeningen (eerste lid) is niet alleen opgenomen omdat zo in het meest geschikte stadium en op de meest efficiënte wijze de eventuele bezwaren van de gemeentebesturen kunnen worden behandeld. De goedkeuring is eveneens voorgeschreven omdat ook het Rijk belang heeft bij de totstandkoming van verordeningen die aan alle eisen voldoen; men zie in het bijzonder de artikelen 7–9 van de wet.

De in het derde lid geopende bevoegdheid voor de Kroon is beperkt tot het aanvullen of wijzigen van de provinciale verordening. De mogelijkheid om, als provinciale staten nalatig zouden zijn, tot vaststelling van de verordening over te gaan wordt overbodig geacht, omdat het ondenkbaar lijkt dat de staten volledig in gebreke zouden blijven en dat aldus voor de gehele provincie geen voorschriften als bedoeld in artikel 1, derde lid, zouden gelden.

Artikel 3

In paragraaf 1 van het algemeen deel van de toelichting is reeds op deze bepaling ingegaan. Daaruit zal zijn gebleken dat de positie van de vrijwilligers in wezen niet zal verschillen van die welke zij thans in de lokale brandweergemeenschap innemen. Dat het gemeentebestuur ook bij de benoeming van de commandant van het plaatselijk korps en zijn plaatsvervanger een inbreng moet hebben is even vanzelfsprekend, gezien het feit dat de in de gemeente dienstdoende brandweer haar taak onder gezag van dit bestuur zal verrichten (artikel 4, tweede lid).

Artikel 4

In paragraaf 2 van het algemeen deel van de toelichting is deze bepaling reeds aan de orde geweest.

Artikel 5

Het wordt – in het eerste lid – aan de colleges van burgemeester en wethouders overgelaten of zij de burgemeester dan wel een wethouder aan het overleg in de regionale brandweercommissie laten deelnemen. De burgemeester immers heeft wel het opperbevel bij brand (en bij ongevallen an-

ders dan bij brand voor zover de brandweer daarbij een taak heeft), maar overigens zal het college als zodanig een taak hebben bij de voorbereiding en uitvoering van gemeentelijke voorschriften (brandbeveiligingsverordening). De commissie is vanzelfsprekend bevoegd om, ter voorbereiding van haar adviezen, subcommissies in het leven te roepen voor bij voorbeeld meer specialistisch-technische adviezen als de aanschaf van materieel. Op deze manier is het mogelijk een efficiënt gebruik te maken van de kennis van specialisten die geen lid van de commissie zelf zijn, zoals de districtsinspecteur voor het brandweerwezen.

Artikel 11

Om dezelfde reden als dit in de overgangsfase het geval is, zal het niet goed mogelijk zijn deze kosten te verwerken in de algemene uitkering (hier uiteraard aan de provincie).

Onderdeel B

Het ontwerp van Wet reorganisatie binnenlands bestuur beoogde aan artikel 222 van de gemeentewet een tweede volzin toe te voegen, die deels overeenstemt met hetgeen thans wordt voorgesteld. De omstandigheden waaronder de Commissaris der Koningin een bevoegheid zou krijgen waren gelijk geformuleerd, de bevoegheid zelf was echter omschreven als «het opperbevel regelen». Bij nader inzien meen ik thans evenwel dat de hieruit voortvloeiende mogelijkheid om de burgemeesters van de betrokken gemeenten hun verantwoordelijkheid voor de totale brandbestrijding en de overige gevaarsbestrijding door de brandweer te ontnemen, te ver zou gaan. Er kan naar mijn mening mee worden volstaan voor de Commissaris de mogelijkheid te openen om in de bevelvoering te voorzien; dat wil zeggen de feitelijke leiding over de brandweer in andere handen te leggen. Dit zullen meestal de handen van de commandant van de provinciale brandweer of van het plaatselijk korps van de «centrumgemeente» zijn, die dan de commandanten van de plaatselijke korpsen van de betrokken gemeenten vervangt.

Voor opneming van en dergelijke mogelijkheid in de wet voor de regionale fase is geen reden; pas in de eindfase, waarin een provinciale brandweer zal bestaan die in zekere mate onder de zeggenschap van de Commissaris zal vallen, past ook een bevoegdheid als die waar het hier om gaat. Deze bevoegdheid zal dan aansluiten bij de centrale plaats die de Commissaris bij de bestrijding van rampen reeds thans op grond van artikel 2 van zijn Instructie inneemt, een plaats die als deze wet in werking treedt reeds naar verwachting in de Rampenwet nader zal zijn geformuleerd.

Voor wat betreft de verhouding tussen het bepaalde in dit wetsontwerp en in de Wet openbaar lichaam Rijnmond (Wet van 5 november 1964, Stb. 427) verwijs ik naar mijn opmerking daaromtrent aan het slot van de memorie van toelichting bij ontwerp I.

De Minister van Binnenlandse Zaken,
H. Wiegel